

UPPSALA
UNIVERSITET

Rapport IBG-LP 21-001

Sexualitet, samtycke och relationer

Hur examinerar biologi- och naturkunskapslärare detta område i gymnasieskolan?

Mathilda Lidholt Wickman

Institutionen för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet
Ämneslärarprogrammet 330 hp
Lärarexamensarbete 15 hp, ht 2021
Handledare: Ronny Alexandersson
Examinator: Elisabeth Långström

Sammanfattning

Syfte

Studiens övergripande syfte var att undersöka biologi- och naturkunskapslärares erfarenheter och tillvägagångssätt angående examinering inom sexualitet, samtycke och relationer i gymnasieskolan.

Metod

Studien har utgått från en kvalitativ forskningsmetod, insamlingen av data har gjorts genom semistrukturerade intervjuer. Det var sju legitimerade biologi- och/eller naturkunskapslärare som intervjuades. En geografisk avgränsning gjordes till en större kommun i mellersta Sverige.

Resultat

Resultatet från studien visar på en stor variation angående vilka delar som lärs ut, vilka tillvägagångssätt som används både inom undervisning och examination. Resultatet påvisar även lärarnas inställning till examination gällande sexualitet, samtycke och relationer.

Slutsats

Den första slutsatsen är att de flesta lärare har sitt eget sätt att undervisa sexualitet, samtycke och relationer. Den andra slutsatsen är att de flesta lärare tycker att det fungerar bra att examinera ämnesområdet. Den tredje slutsatsen är att det är väldigt individuellt hur lärare väljer att undervisa inom sexualitet, samtycke och relationer.

Nyckelord: Sexualitet, samtycke, relationer, normer, Skolverket, gymnasielärare, biologi, naturkunskap, examination

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Bakgrund	4
2.1 Varför ska vi undervisa inom sexualitet, samtycke och relationer i skolan?	4
2.2 Svårigheter inom utläring av sexualitet, samtycke och relationer.	5
3. Tidigare forskning	6
3.1 Sex- och samlevnadsundervisningens historia i gymnasieskolan	6
3.1.1 Lgy 70	6
3.1.2 Lpf 94	6
3.1.3 Lgy 11	7
4. Syfte och frågeställning	9
5. Metod	9
5.1 Val av metod	9
5.3 Datainsamling	10
5.4 Transkribering	10
6. Resultat	11
6.1 Vilka delar tas upp i undervisningen?	12
6.2 Vilka tillvägagångssätt används?	13
6.3 Går det att examinera sexualitet, samtycke och relationer?	15
6.4 Tycker lärare att man ska examinera sexualitet, samtycke och relationer?	16
6.5 Upplever lärare att det är svårt att examinera ämnesområdet?	17
6.6 Hur examineras ämnesområdet sexualitet, samtycke och relationer?	18
7. Diskussion	20
7.1 Resultatdiskussion	20
7.2 Metoddiskussion	22
7.3 Validitet och Reliabilitet	23
Referenser	25

1. Inledning

Sexualkunskap har nu blivit ett omdiskuterat ämne i skolan då regeringen har fattat beslut om att det ska bli ändringar i läroplanen inom området. I och med dessa förändringar kommer kunskapsområdet att byta namn till: sexualitet, samtycke och relationer. Det nya omstöpta och omdöpta ämnesområdet kommer att tillämpas från och med hösten 2022. Regeringen har fattat detta beslut grundat på skolinspektionens granskning 2018 kopplat till sexualundervisningen.

Slutsatsen av deras granskning var att fokuset inom ämnesområdet låg mer på kunskaper än normer och värderingar och att lärarna i ämnet var osäkra och okunniga. Det har också bidragit till att sedan 1 januari 2020 är sexualkunskap obligatoriskt i alla lärarutbildningar i Sverige (Öhman 2021).

Under min utbildning i sex- och samlevnad på lärarutbildningen har vi bland annat analyserat kursplaner och därifrån funderat på vilka delar inom "sexualitet, samtycke och relationer" som bör undervisas och deras tidsåtgång. Vi har diskuterat hur man kan arbeta med tabubelagda ämnen, men ingenting om hur man ska kunna examinera eleverna på deras kunskaper. Hur vet man att eleverna kan det man lär ut? Hur examineras eleverna i gymnasieskolan idag, fungerar det att examinera eleverna inom detta område? Därför ska jag i denna studie undersöka hur aktiva lärare i biologi och naturkunskap examinerar sina elever inom ämnet, och vilka delar av ämnesområdet de examinerar.

2. Bakgrund

2.1 Varför ska vi undervisa inom sexualitet, samtycke och relationer i skolan?

Studier i europeiska länder visar på att långsiktiga nationella satsningar inom ämnet bidrar till att sexuellt överförbara infektionerna minskar. Det leder även till minskade sexuella övergrepp samt att synen på homosexualitet blir mer accepterad. Forskarna har sett att genom sexualundervisningen har barn och ungdomar fått bättre förståelse för mänskliga rättigheter, jämställdhet och att de är mer normkritiska (Skolverket 2021).

I svenska gymnasieskolan ska det aktivt arbetas för att öka medvetenheten hos eleverna angående alla människors rättigheter och möjligheter, samt med vikten av att det inte har betydelse om du är man eller kvinna (Skolverket 2021).

Enligt skolverket är ämnet uppdelat i tre delar; ämnesintegrering och ämnesövergripande arbeten, samt vardagsarbetet – att besvara elevernas frågor när de är aktuella. Dessa tre delar utgör en helhetsbild inom kunskapsområdet.

Ämnesintegrering och ämnesövergripande arbete handlar om att varje enskild lärare diskuterar sexualitet, samtycke och relationer som är kopplade till deras specifika ämne. Detta kommer leda till att elevernas perspektiv kommer att vidgas inom synen på sexualitet i samhället samt människors möjligheter. De kommer även att få en medvetenhet om normer och värden som präglar samhället idag.

Syftet med vardagsarbetet är att lyfta och diskutera frågor som är kopplade till händelser som sker antingen under skoldagen eller på medier. Viktiga ämnen som intresserar eleverna brukar handla om kön, sexualitet och relationer, men det är också viktigt att lyfta frågor kring kränkningar, hot och ryktesspridning. Det är skolans uppgift att agera vid eventuella trakasserier eller kränkande behandling, och både genom utredning och åtgärder att förhindra kränkningar.

Under de enskilda lektionerna och dagarna har eleverna möjlighet att diskutera olika frågor kopplade till sexualitet, samtycke och relationer. Det kan handla om att skolan har specifika

temadagar för att uppmärksamma olika delar inom ämnet såsom internationella kvinnodagen. Under dessa specifika tillfällen kan ett samarbete mellan lärare och elevhälsan genomföras. Externa aktörer kan också föreläsa om ämnet (Skolverket 2021).

Begrepp kopplade till sexualitet, samtycke och relationer finns med i flera av kurs- och ämnesplaner. Detta innebär att ansvaret är uppdelat mellan samtliga lärare som bör ta upp dessa delar inom sina ämnen.

Genom att arbeta med sexualitet, samtycke och relationer på skolan bidrar det till att eleverna kan vidga sina helhetsbilder och se dessa ur flera perspektiv (Skolverket 2021).

2.2 Svårigheter inom utläring av sexualitet, samtycke och relationer.

Skolinspektionens studie visade att lärarna tycker att det är svårt att undervisa inom sex- och samlevnad. Många av lärarna känner sig osäkra och obekväma vid undervisandet av ämnet. De hävdar att de saknar kunskap om HBTQ samt att de inte vet hur de ska gå tillväga att lyfta dessa delar i undervisningen och hur de ska hantera de laddade diskussionerna som kan uppkomma under lektionerna (Skolinspektionen 2018). Enligt granskningen belystes även bristande likvärdighet i undervisningen, både inom skolan och bristande likvärdighet från skola till skola. Eleverna bör inkluderas i undervisningen både i planering och genomförande. Det lyfts utöver de bristande kunskaperna om HBTQ att lärare behöver utveckla sina kunskaper kring kön, normer och hedersrelaterat våld (Ceder 2021). Detta leder till att eleverna på skolorna själva söker upp information på olika medier som då blir deras bild av verkligheten. Det finns självklart fördelar med att eleverna är intresserade och själva tar reda på fakta kring ämnet men på grund av elevernas nyfikenhet, är skolan en viktig, om inte den viktigaste informationskällan för elevernas lärande kring sexualitet, samtycke och relationer där lärare stöttar eleverna genom att hantera informationen från internet. Dock upplever elever att de får bra information om det fysiologiska och anatomiska delarna av sexualkunskapen i skolan, likväl kunskaper om könssjukdomar och preventivmedel (Mattebo 2018).

3. Tidigare forskning

3.1 Sex- och samlevnadsundervisningens historia i gymnasieskolan

Sedan 1955 har sexualundervisningen i svensk skola varit obligatorisk. Anledningen till detta var att föräldrarna inte ansågs vara de bäst lämpade att ge barnen upplysning inom detta ämne (Skolverket 2013). Nedan beskrivs kopplingen till sex- och samlevnad i skolan från Lgy 70 fram tills idag för att se den förändring och vilken vikt de olika läroplanerna valde att fokusera på ämnet.

3.1.1 Lgy 70

I läroplanens kapitel *allmänna anvisningar* under planering står det att det finns timmar till förfogande som skolan fritt kan disponera för moment som är återkommande varje år men som inte är ämnesspecifika. Dessa ämnesområden är exempelvis; bok- och bibliotekskunskap, röst- och talvård samt studieteknisk orientering etc. *“De skall även användas för sexualundervisningen i gymnasieskolan.”* Fördelningen av dessa timmar behöver inte fördelas jämnt över läsåret utan kan läggas då momentet är bäst lämpat (Lgy 70).

Konsumtionslinjen hade dessutom mål inom hälsa och hygien, eleverna skulle genom undervisningen lära sig om sambandet mellan hygien och hälsa, hälsovård, yrkeshygien samt grundläggande kunskaper inom hemsjukvård och olycksfall. Denna kunskap skulle inhämtas genom bland annat huvudmomentet sexualkunskap (Lgy 70).

Konsumtionslinjen blev en ny linje i gymnasieskolan i samband med gymnasiereformen 1971 men den blev mycket kritiserad då det inte fanns någon tydlig yrkesprofil. År 1983 fick linjen en ny kursplan vilket ledde till att både engelska och samhällskunskap blev obligatoriska ämnen. Friskvård, konsumentinformation och lokalvård tydliggjordes. Elever som läste linjen utbildade sig inom bland annat vård-, barnomsorg-, samt storhushållsområdet (KB:s samlingar 1989).

3.1.2 Lpf 94

I läroplanen från 1994 står det att det att rektorn har det yttersta ansvaret att *“eleverna får kunskaper om sex och samlevnad, trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.”* Det lyfts även fram i skolans värdegrund att

“Ingen skall utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling. (Lpf 94)

Värdegrunden är hela skolans ansvar vilket bidrar till att all personal på skolan ska jobba för ett trevligt klimat på skolan samt att motverka och lösa de konflikter som uppstår genom att öppna diskussioner och genom kunskap utveckla elevernas syn så att alla elever känner sig trygga i skolan oavsett sexuell läggning eller någon av de övriga diskrimineringsgrunderna.

3.1.3 Lgy 11

Likt Lpf 94s läroplan har rektorn det yttersta ansvaret för att *”eleverna får kunskaper om sex och samlevnad, konsument- och trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger”* (Lgy 11). Det står även i Lgy 11s värdegrund att ingen i skolan ska utsättas för de olika diskrimineringsgrunderna och att alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas och bemötas med kunskap. Sex- och samlevnadsundervisningen är ett ämnesövergripande ämnesområde är den mer specificerad inom en del ämnets syfte, centrala innehåll samt kunskapskrav. Nedan beskrivs hur sex- och samlevnad ska arbetas med utifrån ämnens kursplaner.

I naturkunskap 1b står det i det centrala innehållet; *“Naturvetenskapliga aspekter på, reflektion över och diskussion om normer, rörande människans sexualitet, lust, relationer och sexuella hälsa.”* för att uppnå betyg E:

“Eleven kan redogöra översiktligt, utifrån relevanta kunskaper om sexualitet och relationer, för hur människokroppen är uppbyggd och fungerar i växelverkan med omgivningen. I samband med redogörelsen kan eleven översiktligt diskutera konsekvenser såväl för individens sexuella hälsa som för folkhälsan.” (Skolverket 2011)

Inom naturkunskapen står det väl utskrivet vad läraren ska gå igenom med sina elever gällande sex- och samlevnad samt vad eleverna behöver kunna för att uppnå godkänt betyg inom kunskapskravet.

Inom biologi 2 finns sex- och samlevnadsdelen endast med i det i det centrala innehållet och det som behövs gå igenom är mer fokuserat på funktion än elevernas sexuella hälsa. I det centrala innehållet för biologi 2 ska läraren gå igenom

*“Vad som händer i kroppen under **menstruation, förälskelse, sex och graviditet. Hur sexuellt överförbara sjukdomar och oönskade graviditeter kan förebyggas. Immunsystem, smittspridning och infektion. Virus byggnad, funktion och reproduktion.**”* (Skolverket 2011)

Likt Biologin finns kopplingen till sex- och samlevnad endast i det centrala innehållet för historia 1b. I det centrala innehållet för historia 1b står det att eleverna ska få kunskaper kring

“Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. (Skolverket 2011)

Det historiska källmaterialet ska sedan diskuteras utifrån olika perspektiv där bland annat kön och sexualitet är exempel på perspektiv.

I religionskunskapens finns kopplingar till sex- och samlevnad med i både ämnet syfte samt i ämnet kunskapskrav. I ämnets syfte står det att

*“Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att analysera och värdera hur religion kan förhålla sig till bland annat **etnicitet, kön, sexualitet** och socioekonomisk bakgrund.”* Det står även i det centrala innehållet att *“Religion i relation till kön, socioekonomisk bakgrund, **etnicitet och sexualitet.**”* (Skolverket 2011)

För att eleverna ska uppnå godkänt betyg ska eleverna översiktligt kunna redogöra för hur religion kan förhålla sig till **etnicitet, kön, sexualitet** och socioekonomisk bakgrund.

Från och med 2022 ändrar kunskapsområdet sex- och samlevnad namn till “sexualitet, samtycke och relationer”, och områdets bredd blir mer framskrivet i läroplanerna. Ett exempel på detta är en revidering och tillagda riktlinjer i gymnasieskolans uppdrag, där

“skolan ska aktivt verka för jämställdhet och gestalta lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för kvinnor och män.” Skolan ska också bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska hur normer, värderingar och strukturer kopplade till kvinnors och mäns makt att forma både samhället och sina egna liv. Under utbildningen ska eleverna återkommande tillfällen möta frågor inom sexualitet, samtycke och relationer, detta kommer att främja elevernas hälsa och välbefinnande samt ge bättre förutsättningar att göra mer självständiga val. Eleverna kommer genom utbildningen kunna utveckla sin förståelse för deras egna och andras rättigheter samt kunna förmedla innebörden att sexualitet och relationer ska utgå ifrån samtycke. Det ska dessutom ges möjlighet i undervisningen för eleverna att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till sexualitet och relationer i olika former av medier och sammanhang uttrycks, bland annat inom pornografi (Skolverket 2021).

4. Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka biologi- och naturkunskapslärares erfarenheter och tillvägagångssätt angående examinering inom sexualitet, samtycke och relationer i gymnasieskolan.

Följande frågeställningar kommer att försöka besvaras:

- Vilka tillvägagångssätt använder lärare i sin undervisning inom ämnet?
- Examinerar gymnasielärare sexualitet, samtycke och relationer och i sådana fall vad finns det för svårigheter med detta samt på vilket sätt utförs examinationen?

5. Metod

5.1 Val av metod

Studien syftar till att visa exempel på hur biologi- och naturkunskapslärare examinerar sexualitet, samtycke och relationer i gymnasieskolan. Då studien förhåller sig till lärares erfarenheter används en kvalitativ metod för inhämtningen av data med hjälp av semistrukturerade intervjuer. Genom att använda sig av en kvalitativ metod är det lättare att få en utvecklad och mer fördjupad bild av hur lärarnas examinations tekniker, samt tillfälle att kunna ställa eventuella följdfrågor som inte skulle kunna ställas i en kvantitativ metod. Den kvalitativa metoden är mer flexibel och interaktionen mellan deltagare och forskare blir

mer anpassad och spontan. Genom de öppna frågorna kan deltagaren svara fritt på frågorna som ställs och forskaren kan i sin tur skraddarsy följdfrågor så att intervjun blir mer detaljerad och djup (Christoffersen & Johannessen 2015).

5.2 Urval

Studien bygger på sju intervjuer med lärare på sex olika gymnasieskolor i en större stad i mellersta Sverige. Alla lärare är legitimerade inom antingen biologi och- eller naturkunskap och har utfört någon typ av sexualkunskapsundervisning.

Intervjupersonerna valdes utifrån ett bekvämlighetsurval. Detta görs då forskaren har begränsad tid och då väljer det mest fördelaktiga alternativet för att lättare få svar på studiens frågeställningar. Studien utgår också från ett kriteriebaserat urval, vilket betyder att alla medverkande måste uppfylla vissa kriterier som är väsentliga för studien (Christoffersen 2015). I denna studie var det viktigt att alla lärare var legitimerade inom antingen biologi och- eller naturkunskap på gymnasieskolan.

5.3 Datainsamling

Lärarna kontaktades via mejl utifrån deras jobbmejl på vardera skolas hemsida. Där lärarnas mejl inte stod direkt utskrivet kontaktades studierektor som gav ut deras mejladresser.

Lärarna fick en förfrågan att delta i studien och sedan bestämdes dag och plats för intervjuerna. Alla intervjuer utom en var belägen på lärarnas respektive arbetsplats, den sista intervjun hölls via Zoom på grund av vabb och sjukdom. Alla intervjupersoner blev informerade om samtyckeskravet vilket innebär att deltagandet i studien är frivilligt och att de när som helst kunde avbryta och dra sig ur studien. De blev även informerade om konfidentialitetskravet och nyttjandekravet vilket innebär att alla intervjupersoner är anonyma och att inspelning och transkribering endast kommer att användas till studien och i forskningssyfte samt endast behandlas av skribenten. Alla intervjuer spelades in för att underlätta vid transkribering och inspelningarna raderades därefter.

5.4 Transkribering

Transkriberingsarbetet började direkt efter att intervjuerna var klara. Alla personer som blev intervjuade fick könsneutrala namn så att ingen vikt läggs vid vilket kön personen har som uttalar sig. Transkriberingen har genomförts så ordagrant som möjligt. Dock har

ovidkommande delar från intervjun som inte berörde studien inte skrivits in i transkriberingen.

6. Resultat

Resultatdelen är uppdelad i två delar, den första delen är en presentation av de lärarna som blev intervjuade. I tabellen står deras fiktiva namn, ålder, legitimerade ämnen samt erfarenhet. I den andra delen är de olika frågorna uppdelade likt ett intervjuformat, där frågan står som rubrik och sedan presenteras lärarnas svar därefter.

Tabell 1. Beskrivning av de intervjuade lärarna med könsneutrala namn.

Namn	Ålder	Legitimerade ämnen	Erfarenhet
Alex	40 år	Biologi, Geografi och Naturkunskap	Examinerad lärare sedan 2006
Noa	49 år	Biologi, Kemi, Fysik, Matematik, Teknik och Naturkunskap	Examinerad lärare sedan 2019 tidigare forskat inom molekylärbiologi
Robin	38 år	Biologi, Kemi och Naturkunskap	Examinerad lärare sedan 2010
Sam	58 år	Biologi, Kemi, Naturkunskap och Bioteknik	Examinerad lärare sedan 1995
Kim	27 år	Matematik och Naturkunskap	Examinerad lärare sedan våren 2020
Tintin	46 år	Biologi, Matematik och Naturkunskap	Examinerad lärare sedan 2003
Charlie	32 år	Biologi, Kemi och Naturkunskap	Examinerad lärare sedan 2009

6.1 Vilka delar tas upp i undervisningen?

Sex och samlevnad är jättebrett och beror väldigt mycket på vad man är intresserad av att prata om säger Alex. *“Börjar alltid med idéhistoriskt perspektiv från antikens Grekland, sedan talar vi även om hur länge har vi kunnat använda preventivmedel såsom p-piller och när slutade man tycka att homosexualitet var en sjukdom”*. Lagar som samtyckeslagen tas också upp i undervisningen berättar Alex.

Normer är den första delen som lyfts med eleverna i Kims undervisning kopplat till sexualkunskapsblocket, där både normer idag lyfts upp samt hur eleverna bryter mot könsnormerna i samhället. Detta görs anonymt med hjälp av mentimeter. Något som Kim lägger stor vikt vid är att sexualitet är ett spektrum, inte att man antingen är homo-, bi- eller heterosexuell. Det kan vara så att vissa kanske vill leva med kvinnor men attraheras av män etc. Föreläsningar om sex och relationer förekommer också i undervisningen där många olika sorters sex tas upp såsom smek-, oral-, gnid-, anal- och vaginalt sex. Det är viktigt att poängtera att sex inte bara är det vaginala tycker Kim. Eleverna får kunskaper om människors olika erogena zoner samt att könsorganen kan se ut på många olika sätt. *“Ett av mina mål är att de ska ha sunda sexuella relationer i framtiden”*. Kommunikation är också ett ämne som är centralt i Kims undervisningen och likväl könssjukdomar, preventivmedel och könstillhörighet.

Kopplat till könstillhörighet så pratar Charlie om hur kön bildas både biologiskt och socialt. Anatomi och könshormoner är också centralt i undervisningen, likaså organismens utveckling från embryo till människa. Charlie nämner att normer och könssjukdomar tas upp ur ett historiskt utvecklingsperspektiv och frågor kopplade till sex såsom vad händer fysiologiskt när man har sex.

Alla lärare tar upp något om könssjukdomar i sin undervisning men Robin kopplar de olika könssjukdomarna till vilken typ av sex man har, det vill säga vilken sexualpraktik som är kopplad till risk för vilken könssjukdom man riskerar att drabbas av. Robin använder sig också av statistik där eleverna får gissa om de ökar eller minskar kopplat till antibiotikaresistens. En jämförelse av hur säkra olika preventivmedel är samt när de olika ska användas undervisas också. I undervisningen om genetik ägnar sig Robin till att tala om olika könsidentiteter och könsdefinitioner. Detta görs för att eleverna ska få en bredare förståelse

av omvärlden. Lagar och förordningar kopplat till samtycke då både nakenbilder, och byxmyndighetsåldern är ämnen som förekommer. Robin undervisar även om människans anatomi, olika normer samt porr.

Likt Robin lyfter Tintin mycket om lagar och förordningar kopplat till samtyckeslagen. Tintins undervisning har mycket fokus på anatomin, och vad som händer i kroppen exempelvis menscykeln. HBTQ-frågor är en stor del av Tintins undervisning.

HBTQ, könssjukdomar, preventivmedel, menscykeln, samtycke är ämnen som även Sam tar upp i sin undervisning. Andra ämnen som tas upp är abort, IVF, PMS och endometriosis samt de ämnen som eleverna har valt till sina projekt som beskrivs nedan i punkt 6.6.

Utöver de vanliga delarna som de flesta lärare lyfter i sin undervisning så belyses även det internationella perspektivet på Noas lektioner. Likväl övergången från förälskelse till första sexet som samtycke, att ingen får tvinga någon annan göra något som den inte vill, tas upp. Noa har också undervisning om hur man har säkert sex samt könssjukdomar kopplat till det. Porrkonsumtion har också blivit ett ämne som lyfts i undervisningen. Ett annat begrepp som blir belyst under Noas lektioner är könsstympning. Noa berättar att det varit prat om detta i skolan utanför lektionstid och har då valt att ta upp detta under sexualkunskapsområdet.

6.2 Vilka tillvägagångssätt används?

Vilka tillvägagångssätt som lärarna använder sig av i undervisningen skiljer sig från lärare till lärare. Alex berättar att hen alltid börjar sin sexualundervisning ur ett idéhistoriskt perspektiv: hur har det varit i antikens Grekland? Kopplat till hur det ser ut idag och varför? Alex börjar sitt moment med en frågelåda där eleverna får ställa anonyma frågor. Detta gör att läraren vet vad som intresserar eleverna och hur hen ska vinkla sin undervisning. Användning av små tidningsartiklar som läses högt och även övningar som ”fyra hörn” brukar användas i undervisningen. Detta bidrar till en mer avslappnad klassrumsmiljö där eleverna får uttala sig om olika ämnen.

Alex: *“Det handlar om att göra sex och samlevnad till ett levande, det är en del av vår kultur, vår identitet”.*

När det kommer till de olika lagarna är det viktigt att försöka ge exempel på sådant som eleverna läst eller hört. Användandet av lagarna bidrar till att de känner en starkare koppling till ämnet. I vissa fall får eleverna en aha-upplevelse vilket gör att diskussionerna sätter igång.

Att försöka koppla sexualundervisningen utifrån perspektiv som eleverna kan identifiera sig med är det många lärare som betonar. Utifrån detta kan man gå in på djupet i undervisningen tycker Noa. Att elever får kunskap om hur en förälskelse, första sexet och hur kroppen reagerar liksom de olika hormonerna i kroppen, skillnader på förälskelse och lust. Noa berättar att inför hans första sexualundervisning ringde till ungdomsmottagningen och fick tips på ämnen att lyfta med eleverna, däribland pornografi. Det förekommer även gruppdiskussioner om normer samt att eleverna får lyssna på olika poddar från umo.se där olika perspektiv av sexualitet, samtycke och relationer belyses. Detta inför att eleverna ska få göra egna poddar om ämnen som intresserar dem.

Robin brukar börja sexualundervisningen med frågan *“Varför har man sexualundervisning i skolan?”* och därefter gå in på de mänskliga rättigheterna samt hur man ska bete sig i klassrummet. Ett förkunskapstest brukar göras i början av sexualkunskapsblocket. Det dyker alltid upp saker i testerna som eleverna säger att de kan men där motsatsen bevisas. Detta är ett sätt för läraren att se vad hen behöver lägga extra fokus på samt vad som är nästa nivå för eleverna i deras kunskapsutveckling. Eleverna får även påståenden där de får säga om det är rött, gult eller grönt, där rött betyder att det är fel eller kanske till och med olagligt, gult är på gränsen och grönt är helt okej eller bra. Normkritik är också ett stort fokus i undervisningen. Eleverna får utifrån olika citat tänka på om de har antagit exempelvis att det är en tjej som har frågat om preventivmedel etc. När det kommer till normer använder sig Robin av filmerna *“vill du?”* från RFSU samt olika fall där diskussioner om vad som hände sedan är i fokus (RFSU 2020). Att använda sig av olika typer av filmer brukar även Charlie göra ibland. Laborationsstationer, föreläsningar, gruppdiskussioner och värderingsövningar brukar också förekomma i undervisningen. Eleverna brukar få hålla muntliga redovisningar om olika ämnesområden kopplade till sexualitet, samtycke och relationer.

Ett annat tillvägagångssätt som används är att börja undervisningen med egna historier och erfarenheter från livet. Tintin menar att genom att bjuda på sig själv så får man mycket tillbaka från eleverna som man undervisar. Användning av anatomiska modeller och dissektion används även i undervisningen kopplat till reproduktionsorgan, dock endast inom

biologin. Genom dissektionen får eleverna klämma och känna och se att insidan på en grävling eller räv är förvånansvärt lika vår, och detta brukar skapa intressanta tankar och diskussioner. Ett annat ämne Tintins tycker ska ta större plats i undervisningen är frågor kring HBTQ. *“Man måste ta upp det. Och försöka tvätta bort fördomar. Mycket samtal, lite läsa. Någon gång har jag visat en informationsfilm från RFSU.”*

Eleverna får i början av naturkunskapskursen rösta hur mycket de vill ha av fyra olika ämnesområdena som Sam lär ut inom bland dessa fyra finns sexualitet och relationer. Eleverna får då göra ett stort grupparbete ett ämne kopplat till sexualitet och relationer. En genomgång av ämnen som eleverna valt eller andra ämnen som Sam tycker är viktigt brukar hållas 15 minuter under lektionerna innan eleverna får fortsätta med sina grupparbeten.

Exempel på ett fall som Kim lyfter med sina elever är *“Du har varit på en fest sent på kvällen, och din bror ringer och säger att du ska komma hem, han kommer sedan och hämtar dig och du säger till dina vänner att du måste hänga med brorsan.”* Och tillhörande frågor kan vara: *är detta något som är positivt att brorsan tvingar dig att komma hem? Varför hämtar han dig? Är det för att du inte ska bli full, rånad eller ha sex?* Eleverna får sedan diskutera kring fallet och Kim anser att det inte finns några rätt eller fel.

Läraren anser att det är viktigt att informera eleverna istället för att låta dem själva komma fram till själva svaret. På grund av detta har läraren valt att börja sexualitet, samtycke och relationsmomentet med föreläsningar och även ha mycket diskussioner under lektionerna. Hen menar att det kan vara riskabelt i vissa frågor exempelvis om eleverna hade kommit fram till att det är fel att vara homosexuell, och sedan bryta och säga att de har fel och försöka tillrättavisa dem. Eleverna får rita könsorgan för att påvisa mångfalden. Pappret där könsorganen är uppritade får även slängas efter lektionen om eleverna skulle vilja. Användning av värderingsövningar förekommer också i undervisningen.

6.3 Går det att examinera sexualitet, samtycke och relationer?

De flesta lärarna som intervjuades tycker att det går att examinera inom sexualitet, samtycke och relationer. Dock hävdar vissa att det kan vara komplicerat och beror på vilket typ av grupp man undervisar för samt vilka typer av frågor som ställs. Tintin påstår att det är lätt att examinera sexualitet kopplat till anatomi och svårare att examinera känslor och tyckanden

som eleverna har, så examination kopplat till anatomi är lätt medan de andra delarna är mer komplexa att examinera. Charlie påstår att det inte går att examinera i högre grad än godkänt och icke godkänt.

6.4 Tycker lärare att man ska examinera sexualitet, samtycke och relationer?

Sam : *“Ja, för att visa att det är viktigt, ... de måste få kunskapen om normer, relationer och samtycke. Eleverna vill bli examinerade i ämnet.”*

Kims magkänsla säger att man borde examinera. Hen tycker inte det är någon större skillnad på en examination som handlar om hållbar utveckling kopplat till samhället gentemot en examination om hur man kan bidra till samhället genom att skapa positiva normer och vara accepterande.

Robin: *“Om man vill, men inte på alla delar, men det kan man säga om alla delar inom naturkunskap. [...] Men jag tycker att sexualundervisningen ska behandlas som ett faktaområde där det finns sanningar och falskheter som elever behöver skilja på [...] så att det inte bara blir diskussioner.”*

Robin tycker att man kan ha ett prov på könshormoner, kroppens anatomi, könssjukdomar eller olika slags preventivmedel. När det kommer till normer blir det mer reflektioner och diskussioner som ligger som underlag, men hen känner inte för att examinera elevernas tänkande och kännande.

Tintin är inte heller övertygad om att man ska examinera de känslomässiga bitarna men tycker att man definitivt ska examinera anatomin, Tintin påstår att det är förvånansvärt många elever som inte har koll på sin egen kropp, hur känslor är kopplade till anatomin, hjärnans funktioner och varför man känner på vissa sätt och reagerar på andra. På grund av detta är det viktigt att man examinerar eleverna.

Att examinera ur ett internationellt perspektiv är något som Noa använder sig av, eleverna får då välja ett land att skriva om, de mänskliga rättigheterna kopplat till sex- och samlevnad var ett fokusområde. Noa menar att man då flyttar man bort fokuset från dem själva vilket bidrar

till att det inte handlar om man tycker det är rätt eller fel utan att se fler perspektiv och kunna ställa det ena mot det andra samt se för- och nackdelar.

“Man behöver inte alltid göra det, tycker Alex. Man kan känna efter litegrann, vad är det för grupp jag har?” Det som är viktigt är att de kommer ut med större förståelse och om det handlar om mer om att samtala om det eller med en examination beror på då elever påverkas på olika sätt när det gäller olika typer av frågor som tas upp i undervisningen. Man behöver inte alltid examinera tycker Alex.

En lärare som har en annan åsikt om detta är Charlie. Hen tycker inte det är så nödvändigt att examinera. Det är den allmänna kunskapen som ska ligga i fokus. Charlie upplever att om eleverna inte blir bedömda i ämnet uppkommer djupare mer seriösa diskussioner och de lyfter sina egna åsikter.

6.5 Upplever lärare att det är svårt att examinera ämnesområdet?

Två av lärarna upplever inte att det är svårt att examinera ämnesområdet. Alex har alltid tyckt att ämnet varit intressant och roligt. Läraren har själv varit med och drivit fram sex och samlevnad på skolan, och genom fortbildning och andra kurser har delen utvecklats både inom biologi och naturkunskap. Alex menar att det är ett utvecklingsområde som utvecklas hela tiden. Noa : *“Det är en del av något större, så jag tycker inte det är svårt utan man ser på vilket resonemang de har och hur insatta de är och hur de kan se det från olika perspektiv, så det är inte svårare än något annat.”*

Robin tycker att vissa delar är jättelätta att examinera medan andra delar är svårare. Att examinera hur val av olika skydd påverkar hälsan är lättare än normer kopplade till sexualitet då läraren anser att man inte kan säga rätt eller fel.

Sam har tidigare tyckt det varit svårt att examinera men har nu funnit ett sätt som fungerar bra. Det som varit svårt är att hinna med att lyssna, anteckna och bedöma under pågående examination. Knepet är att under examineringen skriva upp stödord och meningar samt en snabb notering vilket betyg som eleverna troligtvis uppnått. Precis som Sam har Kim också ett upplägg som fungerar för hen. Kim säger däremot att utan denna metod hade det varit svårt att bli examinera eleverna på deras kunskaper. Kim hävdar att vid skriftliga prov, om exempelvis normer i samhället, kan det vara svårt för eleverna att komma på saker och de

kanske får blackouts vid själva provtillfället eller bara kommer på en norm fast egentligen kan många fler. Om man istället ställer en mer specifik fråga då får eleven inget att diskutera. Därför tycker Kim att det hade varit svårt att examinera eleverna med skriftliga prov. Två av lärarna tycker att det är svårt att examinera inom sexualitet, samtycke och relationer till högre nivåer. Charlie tycker det är svårt då hen inte har fått någon utbildning inom detta på universitetet.

6.6 Hur examineras ämnesområdet sexualitet, samtycke och relationer?

Tintin: *“Anatomiskt, ett vanligt skriftligt prov.”*

Noa berättar att eleverna får jobba i grupper och göra en podd. De väljer ett land och utifrån det får dem kolla upp vad det är som gäller i landet, Hur de mänskliga rättigheterna ser ut kopplat till sex- och samlevnad och hur det fungerar. Genom det har de distanserat sig och kan diskutera normer och annat utifrån de länderna. Efter inspelning får eleverna lyssna på varandras poddar och sedan sker diskussioner mellan grupperna och det är utifrån det som Noa examinerar.

Poddcast är också något som Robin använder som examinationsform. Eleverna är en expertpanel i ett radioprogram där ungdomar får ställa frågor (frågorna hämtade från UMO.se). Eleverna ska utifrån frågorna ge tips och råd till de som skriver. Bedömningen sker som grupp eller inte alls berättar läraren. En annan metod som läraren har använt sig av är att eleverna fått välja ett fall att skriva om, exempelvis olika aspekter kopplade till preventivmedel, vad ska jag välja eller hur berättar jag för den jag är kär i att jag är förtjust i den, etc.

Ytterligare en lärare som använder sig av poddcast är Kim men hen går tillväga på ett lite annat sätt än de andra lärarna då detta sker under ett visst specifikt tillfälle. Denna examination skedde under coronapandemin och via Zoom:

Eleverna hade 20 minuter på sig att prata. De hade först haft ett övningsprov. Proven handlar olika typer av fall som är beskrivet utifrån en person som lever ett helt “vanligt” tonårsliv. Det riktiga provet handlade om en tjej som inte tillhörde alla normer. Hon spelade dataspel, var oskuld och hade press från sina kompisar att ha sex men visste inte riktigt om hon ville ha det. Hon tränade ”sjukt mycket”, och ett träningschema fanns med i texten.

Hennes kompis var också beskriven i texten. Hennes kompis hade pojkvän men pojkvännen behandlade inte henne så bra. De hade inte så bra sexliv men hon stannade kvar ändå för han älskade ju henne.

Eleverna fick parvis diskutera olika problematiska delar som tonåringen har utifrån sex stycken olika frågor. Frågorna kunde se ut på följande vis *“Borde Stina fortsätta vara tillsammans med sin pojkvän?”*, *“Är jag älskar ju honom ett argument till att stanna i relationen?”*, *“Bryter Klara mot några normer?”* osv...

Nackdelen med denna metod är att det tar väldigt lång tid att rätta då Kim behövde lyssna igenom 20–30 minuter x 15 grupper. Alla gjorde detta samtidigt. Alla hade 10 minuter på sig att läsa texten och sedan delades de in i par i zoomrum där de fick själva frågorna som skulle diskuteras. Efter 25 minuter stängdes alla zoomrum ner och eleverna hade fem minuter på sig att skicka in sina svar på frågorna annars ansågs det vara fusk.

Sams elever examineras genom att göra ett stort väldigt fritt grupparbete. Eleverna får själva välja grupsamt bygga ett eget fall om någon person i deras ålder och redovisa det på ett estetiskt sätt. Det kan vara så att eleverna gör filmer, teater på plats, extra fin powerpoint, poster, dikter eller musik. I fallet ska minst två lösningar på problemet finnas med samt invävd fakta kring det fallet handlar om, kan exempelvis vara könssjukdomar, abort eller något annat som intresserar eleverna. Sedan hålls en 20 minuter lång redovisning om detta där olika kunskapskrav kollas av utifrån de tre nedanstående kunskapskraven.

Kunskapskrav 1: Fakta, diskutera fakta, för och emot.

Kunskapskrav 2: Kopplat till människokroppen.

Kunskapskrav 3: Hållbar utveckling - socialt, ekologiskt eller ekonomiskt perspektiv.

Sam har noggrann närvarokontroll och skulle det vara så att en elev är på lektionerna mindre än 50% kan eleven endast uppnå betyg E. Oftast får alla gruppmedlemmar samma betyg.

Enligt Charlie är det som krävs för att bli godkänd inom ämnesområdet att eleven är delaktig i gruppdiskussioner på lektionerna som sedan återkopplas i helklass, samt deltar vid en muntlig gruppredovisning kopplad till sex, samlevnad och normer.

Examination genom seminariefrågor brukar Alex använda sig av, det kan handla om frågor om abort - hur det påverkar hälsan, hur det ser ut runt om i världen och varför vissa länder

inte tillåter det men andra gör det. Även seminariefrågor kring HBTQ såsom hur ser det ut i världen utifrån en karta, varför tror man att det ser ut som det gör? Hur påverkar det individerna när man förbjuder homosexualitet och annat. Det är viktigt att eleverna förstår allvaret i frågorna och att eleverna ska kunna visa att de kan ta till sig faktatexter som vi har läst och gått igenom och kunna härleda dem till sina diskussioner och samtal. Skriftliga prov med faktafrågor förekommer också som examination.

7. Diskussion

7.1 Resultatdiskussion

Eftersom sexualitet, samtycke och relationer är ett brett område är det inte konstigt att lärarna väljer att ägna sin tid åt de delarna som de tycker är mest intressanta inom ämnet. Men det finns två delar inom sexualitet som alla intervjuade lärare lyfte med sina elever. De två delarna som alla lärare lägger fokus på är könssjukdomar och preventivmedel. Att dessa två delar tas upp i undervisningen hos alla lärare tror jag dels beror på att lärarna tycker att det är viktigt att belysa könssjukdomar och preventivmedel ur olika synvinklar med eleverna, men även att det har blivit som en regel att lärarna behöver undervisa om detta. Från en granskning av folkhälsomyndigheten (2018) beskriver Schindele att det är även dessa två delar (könssjukdomar och preventivmedel) som eleverna tycks få bäst undervisning inom.

Jag upplever däremot att lärarna som intervjuades inte tycker själva undervisningen kring sexualitet, samtycke och relationer är så svår som skolinspektionens studie belyser. Detta kan bero på att de lärare som valde att tacka ja till studien är intresserade av ämnet och har hittat sina metoder och tillvägagångssätt som underlättar deras undervisning. Däremot var det fler av lärarna som tycker att själva examinationen av ämnet är lite mer komplicerat. Som Charlie lyfte så fick inte de intervjuade lärarna någon undervisning kring sexualitet under sin lärarutbildning på universitetet då sexualkunskap har blivit obligatoriskt på alla lärarutbildningar från och med 1 januari 2020 (Öhman 2021). Kopplat till min egen sexualkunskapsundervisning på universitetet har inte heller jag fått någon undervisning kring hur elever ska examineras inom området. Det är en central del i bedömning i naturkunskapsämnet, där det står att eleverna bland annat ska kunna översiktligt redogöra utifrån relevanta kunskaper kring sexualitet och relationer (Skolverket 2021).

Lärarnas examinationsmetoder skiljer sig åt då vissa lärare har ett rent faktabaserat prov om anatomin och andra lärare godkänner eleverna om de är delaktiga på gruppdiskussionerna i klassrummet. Tre av lärarna använder sig av poddcast-varianter vid examination och de skiljer sig åt. Där eleverna antingen är en expertgrupp som svarar relevanta frågor, experter om ett visst land eller får diskutera ett fall. Hur lärarna än väljer att examinera verkar de hittat ett sätt som passar för dem och för eleverna på skolan. Att använda sig av poddcast i olika varianter tror jag är en fördel då det känns som att det är ett nytt sätt att examinera med hjälp av. Eleverna kan då bli mer intresserade av ämnet och eventuellt känna att de är mer delaktiga i undervisningen.

Skolinspektionen poängterar även att eleverna bör inkluderas i undervisningen (Skolinspektionen 2018), vilket jag tycker att de intervjuade lärarna berättar att de gör genom olika typer av värderingsövningar samt diskussioner i både grupp och helklass. Eleverna får i många fall ställa egna frågor till lärarna anonymt antingen under lektionerna eller i en frågelåda som läraren sedan besvarar. Men också genom de olika typerna av examinationsformerna såsom poddcast.

Lärarna som deltagit i studien har olika lång erfarenhet inom läraryrket, det skiljer 25 år mellan den läraren som arbetat längst och den som är nyexaminerad. Trots detta tycker jag inte att deras intresse och metoder skiljer sig åt så mycket som man kanske skulle kunna tro. Jag tycker att de använder sig av nytänkande metoder gällande hur eleverna examineras och det känns som att de flesta lärarna vill utvecklas mer inom ämnet, oavsett vilken ålder eller tidigare erfarenhet de har.

Något som jag tyckte var intressant var att endast en av lärarna hade tydliga uppskrivna kunskapskrav som eleverna blir bedömda efter. Jag tänker att det är både skönt för eleverna men även för läraren att veta vad som är viktiga delar att bedöma i uppgiften. Inte bara gällande sexualitetsundervisningen utan i undervisningen över lag. Som blivande lärare har jag förstått är det viktigt att ha ett tydligt syfte och mål med både undervisning och examinationsmetod för att underlätta vid bedömningen.

Det kan ju vara så att de andra lärarna också använder sig av olika kunskapskrav vid bedömningen inom sexualitet, samtycke och relationer, men valde att inte ta upp det i intervjun.

Det var några av lärarna som inte tyckte att man skulle examinera inom de känslomässiga delarna inom sexualitet, samtycke och relationer. Som jag förstått det tycker lärarna att det är en svårare del att examinera inom än exempelvis anatomin där det finns tydliga rätt och fel. Som jag upplever det verkar lärarna ha god kunskap kring de mer känslomässiga delarna såsom identitet och normer och det verkar som att de också undervisar sina elever inom detta. Som jag har förstått det ska eleverna bli bedömda på det som läraren har lärt ut under lektionerna och att examinationerna ska spegla undervisningen. Om då lärarna väljer att inte examinera inom dessa områden, väljer då eleverna att fokusera mer på det de kommer bli bedömda på och struntar i att lära sig om normer eller är de tillräckligt intresserade utan att de blir examinerade?

En utveckling av studien skulle kunna vara att inte bara lyssna på vad lärarna berättar att de ägnar sig åt i sin undervisning och examination utan också se och uppleva det på lektionstid. Att ta del av olika lärares undervisning när de har momentet sexualitet, samtycke och relationer och se vad de fokuserar på, vilka metoder de använder samt hur och om de examinerar eleverna.

Det skulle också vara intressant att undersöka hur motiverade eleverna är under sexualkunskapslektionerna då de flesta av lärarna lyfte att eleverna var engagerade och intresserade av att lära sig mer inom området. Kopplat till detta skulle man kunna följa några elever under momentet och testa deras förkunskaper kontra de kunskaperna de har efter momentets slut. Frågorna skulle handla om allt från anatomi till normer och värderingar för att se vad eleverna valt att lägga mest fokus på att lära sig.

7.2 Metoddiskussion

Studien har utgått från en kvalitativ forskningsmetod, då intervjuer användes som metod vid insamlingen av data. Metoden har bidragit till en djupare förståelse för lärares tillvägagångssätt gällande undervisning och examination inom ämnesområdet; sexualitet, samtycke och relationer.

Urvalet i studien var relativt spritt då endast två av sju lärare undervisar på samma skola och resterande undervisar vid andra gymnasieskolor. Lärarna kontaktades via mejl och av de lärare som svarade var det fem som avböjde att bli intervjuade. Två på grund av att de hade

mycket att rätta och var stressade då de var i slutet av höstterminen. En av lärarna var sjukskriven samt två som var nyexaminerade och inte hunnit ha sexualkunskapsområdet än.

De allra flesta lärare som deltog i studien var mycket engagerade inom undervisningen gällande sexualitet, samtycke och relationer och tycker att ämnet är viktigt och att det alltid finns potential till utveckling inom arbetsområdet. Med jämförelse mot skolinspektionens granskning där lärarna tyckte det var svårt att undervisa inom ämnet (Skolinspektionen 2018) tycker de flesta lärarna som jag intervjuat att ämnet inte är så svårt att undervisa i. En tänkbar förklaring till detta är att endast de lärarna som är intresserade och brinner för ämnet valde att tacka ja till en intervju medan de lärarna som inte tycker att ämnet är lika intressant eller viktigt inte valde att svara på mejl eller tackade nej. Detta påverkar självklart min studie men genom lärarnas svar och engagemang visar det på antingen en utveckling från skolinspektionens granskning att lärare inte tycker att sexualkunskapsämnet är lika tabubelagt som tidigare eller så är det ingen skillnad men att denna studie kan visa på att det finns lärare som inte tycker att ämnesområdet är svårt och jobbigt utan till och med vill utveckla och intresserar sig för ämnet.

Alla intervjuer skulle hållas på respektive lärares arbetsplats på grund av vabb och sjukdom fick en av intervjuerna hållas digitalt via Zoom. Intervjufrågorna var uppdelade i två kategorier; inledande frågor där lärarna fick frågor om hur länge de har arbetat som lärare, vilka ämnen de undervisar i samt om de är legitimerade inom sina ämnen etc. Den andra kategorin var mer djupare frågor där lärarna fick besvara frågor angående deras tillvägagångssätt både gällande undervisning samt examination inom sexualitet, samtycke och relationer. De fick även besvara om de eleverna bör examineras eller ej samt om de tycker att det är svårt att examinera.

7.3 Validitet och Reliabilitet

Studiens mäter det som efterfrågas i syfte och frågeställning, vilket leder till en hög validitet. Valet av intervjuer användes för att få en djupare förståelse kring hur biologi- och naturkunskapslärare undervisar samt examinerar elever inom sexualitet, samtycke och relationer i gymnasieskolan. Innan utförandet av studien gjordes en pilotintervju för att möjliggöra eventuella förändringar i frågeställningarna.

Studiens reliabilitet är låg, då resultaten av studien med stor sannolikhet inte kommer att bli densamma om den utförs ytterligare en gång då det handlar om lärarnas egna erfarenheter och tillvägagångssätt. Som jag nämnde tidigare i metoddiskussionen så är de flesta av de intervjuade lärarna positivt inställda till att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer vilket medför att om studien skulle göras igen med andra lärare som inte är lika intresserade av ämnet kan resultatet bli annorlunda. Sexualkunskapen är ett ämnesområde i utveckling vilket gör att om studien görs igen i ett senare skede kanske inte sexualitetsundervisningen är upplagd som den är idag.

8. Slutsats

Utifrån studiens resultat kan tre slutsatser dras. Den första slutsatsen är att de flesta lärare har sitt eget sätt att undervisa sexualitet, samtycke och relationer. Den andra slutsatsen är att de flesta lärare tycker att det fungerar bra att examinera ämnesområdet. Den tredje slutsatsen är att det är väldigt individuellt hur lärare väljer att undervisa inom sexualitet, samtycke och relationer.

Referenser

Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-bergloo, S., Öhman, L., Orlander, A. (2021) *Sexualitet och relationer*. Första upplagan Lund: studentlitteratur AB.

Christoffersen, L., Johannessen, A. (2015) *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Sjätte upplagan Lund: Studentlitteratur AB.

Skolinspektionen (2018) *Sex- och samlevnadsundervisning*.

<https://skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2018/sex-och-samlevnad/sex-och-samlevnadsundervisning-rapport-feb-2018.pdf>

Skolverket (2021) *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*.

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a659807/1553964056811/pdf2705.pdf>

Skolverket (1994) *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94*.

<http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf>

Skolverket (1970) *Läroplan för gymnasieskolan, Lgy 70. Allmän del 1*.

<https://lararnashistoria.se/dokument/laroplan-for-gymnasieskolan-lgy-70-allman-del-1/>

Skolverket (2021) *Sex och samlevnad*.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sex-och-samlevnad>

RFSU (2020) *Vill du? Filmmaterial*.

<https://www.rfsu.se/sex-och-relationer/for-pedagoger-och-yrkesverksamma/rfsu-material/vill-du/>

Wallström, A-L., Thorén, M. (2018) *Undervisning i sex- och samlevnad svårt utmaning för lärare*. <https://www.lararen.se/nyheter/senaste-nytt/undervisning-i-sex--och-samlevnad-svar-utmaning-for-larare>

Öhman, L. (2021) *Sex- och samlevnad får nytt fokus - och byter namn*. <https://skolvarlden.se/artiklar/sex-och-samlevnad-far-nytt-fokus-och-byter-namn>

Schindele, A. (2018) *Undervisning i sex- och samlevnad svår utmaning för lärare*. Läraren. <https://www.lararen.se/nyheter/senaste-nytt/undervisning-i-sex--och-samlevnad-svar-utmaning-for-larare>

Bilagor

Intervjufrågor -

Inledande frågor:

- Hur länge har du jobbat som lärare?
- Vilka ämnen undervisar du i?
- Är du legitimerad inom dina ämnen?
- Vilket universitet läste du på?

Fördjupade frågor:

- Går det att examinera sexualitet, samtycke och relationer?
Isånnafall på vilket sätt?
- Hur examinerar du sexualitet, samtycke och relationer?
- Upplever du att det är svårt att examinera inom ämnet sexualitet, samtycke och relationer?
- Tycker du att man ska examinera sexualitet, samtycke och relationer?
Om ja, varför?
Om nej, varför inte?
- Vilka tillvägagångssätt har du i undervisningen av sexualitet, samtycke och relationer?
- Återkommer delen av sexualitet, samtycke och relationer flera gånger under året eller bara under en viss period?
Isånnafall när är lektionerna placerade?
Och varför?
- Hur undviker du att peka ut elever i din undervisning kopplat till sexualitet, samtycke och relationer?
- Hur stor del av din undervisning är ämnad åt sexualitet, samtycke och relationer?
- Vilka delar lär du ut inom?
Och varför just dem delarna?
- Vilka lärare är det som undervisar i sexualitet, samtycke och relationer på skolan?